

ÚVODNÍK

VÁŽENÍ PŘÍZNIVCI POUTNÍKA,
ČAS PLYNE JAKO ŘEKA,
VERŠEM VÁM CHCEME OZNÁMIT
CO V DUBNU NÁS ČEKÁ.

HNED PRVNÍ PÁTEK DUBNOVÝ
MOJE PROMLUVA NAPOVÍ
CO ŘÍKÁ UNITÁŘSTVÍ NA ČLOVĚKA.

DÁLE MŮŽEME NABÝT JISTOTY
O VÝZNAMU DUCHOVNÍ SAMOTY
A CESTĚ BOJE A DUCHA.

POSLEDNÍ PÁTEK DVACÁTÉHO ŠESTÉHO
ING. KODRÍK Z UHERSKÉHO OSTROHU
ROZEBERE LIDSKÉ VŮLE SVOBODU.

PONDĚLNÍ MEDITACE BĚŽÍ A ZŮSTÁVAJÍ,
K ÚTERNÍ JÓZE SE ČTVRTKY PŘIDÁVAJÍ.

STŘEDEČNÍ SEMINÁŘE SETKÁVÁNÍ
LZE TÉŽ NAVŠTĚVOVAT BEZ USTÁNÍ,
ZVLÁŠTĚ 24. DUBNA VE STŘEDU,
KDY PŘIVÍTÁME PANA DR. ŠANDERU,
BISKUPA CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ,
V RÁMCI NAŠÍ SNAHY EKUMENICKÉ.

A 20. V SOBOTU JE UNITÁŘSKÝ SNĚM,
TOLIK NÁŠ PROGRAM NA DUBEN.

PŘEJEME ČTENÁŘŮM V TOMTO MĚSÍCI

JEN DOBRÝCH NÁLAD SMĚSICI.

KÉŽ DUBEN PŘINESE CO PŘINÉST MÁ

VÁM PŘEJE *JARMILA PLOTĚNÁ*.

Posmrtný život

ve světle náboženství a vědy

Ve starověkém Egyptě

byly velmi podrobně propracované obřady, které měly zaručit pokračování života na „onom světě“. Proto se každý zámožný Egyptan snažil zajistit postavení hrobky a posmrtné ošetření těla balzamováním a mumifikací. Zdá se, že v Egyptě znali podrobnosti o zákonech života a smrti do té míry, o níž dnes nemáme tušení. Nasvědčují tomu texty Egyptských knih mrtvých čili Knih o vycházení do světla. Tímto světlem bylo zachování jasného vědomí v okamžiku smrti a vědomě žitý život v Západní říši mrtvých. Záleželo na zkoušce srdce (dle egyptských představ sídla myšlení) a na znalosti posvátných jmen bohů, na tom jak zemřelý za života dodržoval zákony (MAAT) zda mrtvý bude moci vstoupit na onen svět nebo bude pohlcen nestvůrou (čili zbaven vědomí).

K velmi dávným představám o posmrtném životě patří i uctívání zemřelého či zavražděného a opět zrozeného boha nebo heroa. Např. v babylonské mytologii bůh Tammúz každoročně umíral, odcházel z veselé země do smutného podsvětí a jeho božská paní Ištar za ním každoročně cestovala „do země, z níž není návratu, do domu temnoty, kde prach leží na dveřích a na závoře“. Její přítomnost a sestup do podsvětí souvisel se střídáním ročních dob. Patrně nikde nebyly tyto představy tak rozšířeny a nikde s nimi nebyly spojeny oslavy tak okázalé jako v zemích kolem Středozevního moře.

Pod jmény Úsir (Osiris), Tammúz, Adónis, Attis předváděli lidé v Egyptě a v západní Asii každoročně úpadek a obnovu života zosobněného bohem, jenž každoročně umíral a opět vstával z mrtvých.

Obrazy smrti a obživení se vyskytují v kmenových náboženstvích Afriky a jiných částech světa při iniciačních obřadech přijetí chlapce do společenství dospělých.

Ve starověkých mystériích znamenala symbolická smrt zasvěcovaného přerod ke znovuzrození pro vyšší duchovní život. Ve všech případech obřadů znovuzrození se vychází z představy jednoty a kontinuity veškerého jsoucna.

Archetypální obrazy řecké a jí podobné římské mytologie jako je řeka zapomnění Léthé, převozník zemřelých Charón, strážce vchodu do podsvětí (Hádes) Kerberos, inspirují po věky umění lidstva.

Keltští Druidové předávali své poznání výhradně ústní formou. Součástí vzdělanosti byly posvátné texty, jimž se učilo z paměti. Dochovala se rozsáhlá galská báseň Soubor keřů, která vyjadřuje víru Keltů v nesmrtelnost duše a opěvuje vztahy a souvislosti mezi různými formami bytí. Podle Keltů je smrt jen přechodným stavem na cestě z jednoho světa do druhého. Oba tyto světy jsou trvale propojeny. Představy o posmrtném životě se u jednotlivých národů někdy měnily vlivem rozkvětu nebo úpadkem jejich kultury. Např. pro Etrusky byl ve starších dobách život na onom světě vyplněn radovánkami, ale postupně se zánikem jejich svobody vlivem jejich galských a římských sousedů se obraz záhrobí změnil na představu pekla.

Rovněž způsob života velice ovlivňoval názory na posmrtný život. Tak úzký vztah starých Slovanů k přírodě a jejich pospolitý život přinášel hlubokou úctu k zemřelým předkům, jimž se do hrobů dávaly dary a přinášely oběti ještě dříve než Slované zavedli kult bohů.

Germánští bojovníci si představovali, že duše padlých hrdinů odnášejí divoké Valkýry, pomocnice boha Odina do paláce Valhaly, kde o ně pečují.

Náboženství dodnes existující bez písemné tradice

Tvoří velmi různorodou skupinu s pestrou paletou mýtů, rituálů a praktik, z nichž mnohé se týkají posmrtného života. Mnohé přírodní národy chápou život a smrt jako dvě vzájemně se doplňující formy bytí, jako neustále plynoucí proud spojující generace. Např. podle tradičního názoru Polynézanů celá příroda tvořila dokonalou jednotu. Neznali odcizení od rodiny, kmene či obce, odtržení od tohoto nebo onoho světa.

Často se rovněž setkáváme s představou, že mrtvým je na onom světě zachováno poznání, jehož dosáhli během života a tohoto poznání může být díky věšteckým snům, vizím a magickým praktikám použito ve prospěch žijících.

Mnohé etnické skupiny běžně známé svým polyteizmem nebo animismem ve skutečnosti uctívají jediného Velkého boha, který žije daleko v nebi – tedy v neviditelné mimosvětské oblasti a nevstupuje s lidmi do žádných vztahů, z toho důvodu nepřijímá ani žádné projevy uctívání, není dobrý ani zlý. Je však považován za původce všeho a dárce mravního zákona.

Učení o posmrtném životě v národních a světových náboženstvích

je kodifikováno v posvátných textech jednotlivých konfesí. Avšak kanonizované knihy přinášejí v rámci jednoho náboženství různé někdy vzájemně si odporující názory na otázky života a smrti. Nejen to, tyto různé pohledy lze najít i v textu jednoho a téhož spisu, neboť kodexy národních a světových náboženství vznikaly po dlouhé časové období a jsou často dílem více autorů. Jiný pohled na tuto problematiku poukazuje na skutečnost básnického a jinotajného vyjadřování písem a jejich různých vrstev obsažených v textu, jejichž hluboké pochopení nebo vlastní náboženská zkušenost teprve objasní zdánlivé nesrovnalosti a odporující si výpovědi. Dle tohoto pohledu by byly kodexy zápisem nebo interpretací duchovních zážitků a zkušeností spolu s popisy událostí v prostoru a čase, které taktéž nabývají hlubšího významu a jako takové jsou v kultu připomínány. V každém případě se zde jedná o dotek či průnik posvátného a profánního, při čemž právě smrt je v tomto ohledu často přímo klíčovým momentem, na nějž je třeba se již za života připravovat.

V tomto i jiných ohledech představuje při hlubším pochopení každé náboženství nezaměnitelný systém psychoanalýzy, v němž vnější popisy jednotlivých představ nebo i konkrétních článků víry nejsou tím nejdůležitějším co jednotlivou konfesi charakterizuje. Upozorňuji zde proto jen na některé základní rysy, vnější poznávací znaky a tendence velkých náboženství s tím, že skutečné pochopení lze nezaujatě hledat pouze uvnitř každého z nich.

Hinduismus

je pravděpodobně jedním z nejstarších a nejsložitějších náboženských systémů a nelze se tedy divit, že doznal za dlouhé období svého vývoje řady změn. Charakteristickým znakem hinduistické thanatologie by mohla být právě ona proměnlivost. Jestliže jsou v raných hinduistických textech úvahy o posmrtném životě přímočaré, pozdější thanatologie se vyvíjí ve velice spletitý systém. Rgvéd, jeden z nejstarších dochovaných náboženských spisů, obsahuje odkazy na systém posmrtné odplaty opírající se o věčné nebe a věčné peklo. Avšak s postupným zaváděním stále složitějších představ v upanišadách, jako je jednota bytí (existenciální monismus) a stěhování duší, se nauka o posmrtném životě začíná měnit. Zatímco v raných hinduistických dílech odděluje naši pozemskou existenci od posmrtného života jasná hranice, v pozdější literatuře se tato hranice postupně stírá. Autoři upanišad již chápou stavy nebes a pekel jako dočasné existence mezi znovuzrozením, jako zastavení mezi sledem životů. Smrt tedy není pro hindu nikdy

zakořením žití s konečnou platností, vždycky po ní následuje další život, který se utváří podle činů v předchozím vtělení dle dosaženého stupně duševního vzestupu nebo úpadku. Smrti a znovuzrození podléhají také bytosti narozené ve vyšších oblastech – bohové, a totéž platí pro bytosti ve světech nižších, v podsvětích a peklech.

Zoroastrismus (mazdaismus)

Mazdaistů je dnes na světě asi 200 000, polovina jich žije v Indii, převážně v oblasti Bombaje. Říká se jim pársové (perští), neboť jsou potomky Iránců. Jejich thanatologii připomínáme proto, že patří k nejbohatším a nejoriginálnějším. Přinesla množství myšlenek, jež byly později částečně přejaty židovskými, křesťanskými a muslimskými prameny.

ROZHOVOR s FRitJoFEM KApRoU

Česká veřejnost patrně netuší, že se váš otec narodil v severočeském městě Most. Severní Čechy dnes patří k ekologicky nejzamořenějším regionům v Evropě a ekologická problematika současně tvoří jednu z dominant vaší vědecké práce. Vidíte vy osobně nějakou alternativu k technokratické ekologii?

Já se domnívám, že ani technokratická ekologie za současného stavu technologického parku neskýtá šanci na potlačení ekologické katastrofy. Této naději nás může přiblížit jen cesta úplně nových technologií. Nové technologie by měly sloužit výrobě úplně nových produktů, a ne jen k věčnému opravování těch starých a ekologicky nevhodných.

Čtenář se může oprávněně zeptat, co mám na mysli pod vágním pojmem „nové technologie“. Jde o výrobní aparáty, které by se neprotivily mé koncepci ekologické gramotnosti (angl. eco-literacy). Ekologická gramotnost je koncept velmi prostý a znamená jen to, že člověk by se měl naučit hovořit jazykem přírody. Svým myšlením a jednáním by měl imitovat přírodní pochody. Veškerá moudrost, kterou potřebujeme k trvale udržitelnému životu, je zakódovaná v jazyce přírody a důstojné přežití člověka podle mne závisí na tom, zda se jej naučí dešifrovat.

Nové technologie jsou tedy technologie, jež kopírují chování ekosystémů. Ekosystémy se vyvíjely biliony let a po celou dobu „pracovaly“ na zdokonalení ekologické rovnováhy. V USA se dnes šíří populární hnutí tzv. ekologického designu. Imitace přírodního koloběhu je jeho hlavní opěrnou myšlenkou. Představme si, že máme několik průmyslových odvětví. Ekologický design navrhuje jejich sdružení do jednoho řetězce tak, aby se odpad jednoho průmyslového odvětví stal výchozí surovinou jiného odvětví. Dnes např. při zpracování cukrové třtiny na cukr nebo palmovníků na olej používáme jen 5% biomasy. Zbytek vyhadzujeme, a říkáme tomu „odpad“. Tento odpad však může být nesmírně cennou

surovinou k výrobě něčeho jiného, při níž opět vzniká odpad jenž lze využít opět k výrobě něčeho dalšího.

Taková organizace výroby však předpokládá vznik úplně nových komunikačních kanálů, jimiž by se mohli výrobci domlouvat...

Nepochybně. Nakladatelství United Nations University Press v Tokiu nedávno vydalo za mého spolueditorství knihu „Jak řídit obchod k udržitelnému rozvoji“. V Tokiu existuje výzkumná iniciativa zvaná „Vědci za svět bez odpadů“, jež spojuje 7 000 vědců, kteří pracují na „klastrování“ průmyslu, propojení průmyslových odvětví do jednoho řetězce. Používají speciální internetový program, a jakýkoliv výrobce se na tuto skupinu může prostřednictvím Internetu obrátit. Pokud se např. ozve majitel nějakého afrického pivovaru, jenž produkuje určitý odpad, a zeptá se, zda by se někomu hodil určitý druh enzymů, vzápětí může přijít odpověď dejme tomu z Dánska: „Výborně, to je přesně to, co potřebujeme pro naši žampionovou farmu.“

Jistě, taková výměna si žádá dopravu z jednoho konce světa na druhý, ale v jiných oblastech lze zase dopravu omezit. Jedno z hlavních ekologických přikázání říká, že přepravu zboží lze zredukovat na minimum. Pivo je možné vyrábět i popíjet na jednom místě. Vzpomeňme si na starou americkou anekdotu. „Do Ameriky se dovážejí dánské koláčky a do Dánska americké. Ale proč si Amerika s Dánskem raději nevymění recepty?“

Dalším příkladem myšlení ekologického designu může být také recyklace televizorů. Proč si kupujete televizor? Proto, aby jste se stali majiteli krabice plné jedovatých chemikálií? To jistě ne, chcete se jen dívat na pohyblivé obrázky. Televizní schránka by tedy neměla patřit kupujícímu, a ten by – až se dosyta vynadívá – měl mít možnost vrátit ji výrobci k recyklaci. Vůbec nejlepší je ovšem žádnou televizi nekupovat.

Patříte tedy k odpůrcům televizního media? Je pro vás televize nebezpečná nejen jako schránka jedovatých chemikálií, ale i jako schránka jedovatých kulturních obsahů? Mám za to, že nejvážnějším ekologickým nebezpečím není výroba, ale spotřeba. Tady jsou zřejmě kořeny vaší averze vůči televizi.

Ano, plně souhlasím. Ale pokud se ptáte, proč je to právě spotřeba, zjistíte, že příčinou není vrozená lidská potřeba požírat své prostředí. Spotřeba je skutečně stimulována výrobci, a nejmocnějším dráždidlem je právě televizní reklama. Prvním a posledním účelem televize je propagace spotřeby, všechny ostatní televizní programy jsou jen vatou, která vyplňuje pauzy mezi reklamními bloky.

Televize má kromě toho i nedozírné důsledky týkající se způsobů poznávání světa, které přímo sabotují myšlení v rámci teorie systémů. Tato teorie totiž klade důraz na přesměrování pozornosti od objektů ke vztahům mezi objekty. Pokud chcete světu rozumět ve smyslu vzorců a organizací, musíte se soustředit na vztahy. Televize, a zejména televizní reklama, však prezentuje svět jako soubor objektů vyvázaných z jakýchkoli vztahů. Svět, tak jak ho prožíváme, je ale jiný. Jestliže televizor vypnete – nebo ještě lépe vyhodíte či vrátíte do obchodu – to, co vám doma zůstane jsou jen vztahy. Povídate si s rodinou, hrajete hry, zvete na návštěvu své známé... Televize tedy bezprostředně brání naplnění jedné akutní potřeby, a tou je vzkříšení komunity. Komunita

je vysoce ekologickým společenstvím, protože tu jsou vůdčí hodnotou vztahy mezi jejími členy, a nikoli sběr předmětů.

V knize Tao fyziky vysvětlujete paralelu mezi východním mysticismem a moderní fyzikou. Je možné nalézt podobné paralely i v jiných vědách? Post-modernisté – např. Francois Lyotard – považují vědu za pouhý příběh, naraci, jež v sobě přes veškeré deklarování racionální legitimace svých výsledků neobsahuje o nic více nutnosti než třeba náboženství, mytologie či ústní lidová slovesnost. Sdílíte toto stanovisko?

Já jsem se věnoval analogii racionálního a iracionálního v oblasti fyziky, protože je to můj domovský přístav, ale podobné paralely samozřejmě existují i v jiných oborech, v humanitních vědách, v psychologii... Co se týče druhé otázky – částečně jsem přijal dekonstruktivistickou filozofii. Vědu tedy považuji za příběh svého druhu, podmíněný kulturou, historií a nevím čím ještě. Ale ani tento příběh se nevznáší ve vakuu, je interpretací jisté zkušenosti. V případě vědy jde, na rozdíl od náboženské či duchovní zkušenosti mysticismu, o zkušenost měření a pozorování konkrétního prostředí. Oběma druhům aktivit je však společná systematická snaha, snaží se své zkušenosti vtisknout určitý řád. Mystik se zabývá systematickou kontemplací, vědec systematickým pozorováním. Dekonstruktivisté to všechno jaksi smetli ze stolu a prohlásili, že jde jen o naraci. Víceméně ano, pravdu zřejmě skutečně nelze vyjádřit slovy – vždycky je to narace, ale nikoli jenom narace.

LN, Irena Reifová

FENG ŠUEJ

Není o rozmístění nábytku, jak jsem také zaslechl prezentovat tohle velmi staré čínské umění a vědění. Podobně jako Rei-ki není jen léčení, makrobiotika není jen dieta, tai-či není jen tančení, hathajóga není jen pouhé tělesné cvičení...

Feng šuej (doslova „vítr a voda“) se zabývá energiemi – nikoliv energií elektrickou či jinou, kterou využívá technicky zaměřená populace Západu. To umění pracuje s jinými energiemi, řekl bych subtilnějšími a jemnějšími a hlavně zcela jinak pojímanými. Číňané mají pro tento druh jemných energií název „či“, Japonci „ki“. Termín sám o sobě nám nic neobjasní. Citliví jedinci dokáží takovéto energie vycítit buď přímo nebo s různými pomůckami – kyvadélky a virgulemi, přístroje k jejich měření však zatím ještě neexistují. Ovšem popírat a přehlížet něco, jen proto, že si na to nemohu sáhnout, je zcestné.

Především to ale znamená změnit zaběhaný pohled na svět jako hmotný svět. I když si to nepřipouštíme, sama fyzika nám říká, že hmota není nic jiného než určitá forma energie. Ve vesmíru dochází k interakcím nejrůznějších typů energií, a my to svými nedokonalými

smysly nevnímáme a přístrojově registrujeme jen malou část celkového spektra. Nevnámáme ani sama sebe jako součást celku. Proto zcela klidně zamořujeme tuto planetu nebezpečnými průmyslovými odpady, jednáme v rozporu se zájmy celku, utápíme se v negativních myšlenkách. Každá negativní myšlenka něco neguje, něco popírá v rozporu s Realitou, v tom tkví jejich nezdravé působení. Jak nás nabádal Jan Hus, měli bychom za každých okolností hledat a ctít Pravdu.

Feng šuej se snaží o uvědomování si vzájemných vztahů (propojení) mezi člověkem a bližším i vzdálenějším okolím. Samozřejmě nejen uvědomování, ale i správné využívání těchto vazeb a souvislostí. A tak se především zabývá tvorbou harmonického životního prostředí. Všímá si barev, světelných poměrů, tvarů, umístění jednotlivých předmětů, reflektování apod.

„Či“ je projevem univerzální životní síly. Najdeme ji v krásných přírodních scénériích a zákoutích, ale odráží se v každém dokonalém díle. Skladatel komponující úchvatnou melodii, básník, malíř, artista, sportovec – ti všichni mají něco do činění s „či“.

Feng šuej je skvělý nástroj pro architekty projektující nové stavby, bytové architekty a návrháře, designéry, výtvarníky. Feng šuej se sice úzce pojí s estetikou, ale ve skutečnosti je to něco mnohem širšího. Je zajisté úžasné, když může vzniknout něco nového, kde jsou respektovány všechny prvky a zákonitosti tohoto vědění, a dílo je dovedeno k dokonalosti, aby pobyt v takových prostorách naplňoval člověka radostí. Ale i tam, kde nebylo dbáno těchto zásad od prvopočátku, lze mnohé svépomocí změnit k lepšímu, a mnohdy i velmi jednoduchými a nenákladnými prostředky dosáhnout souladu. Těmi správnými prostředky mohou být umělecké předměty, předměty se symbolickým významem, talismany, světla, svícný, zrcadla, krystaly, fontánky, akvária, vhodné rostliny, květiny, paravány, záclony a závěsy, zavěšené zvonečky, flétny a jiné v prostoru zavěšené pohyblivé předměty, i technická zařízení – gramofony, rozhlasové přijímače, v zahradách vhodné dřeviny, vodní plochy, kameny, v obecné rovině vhodné tvary a barvy. Vždy lze dosáhnout toho, aby náš domov byl naplněn pozitivní „či“, abychom se rádi vraceli domů, aby to bylo místo naší stálé inspirace.

Neměli bychom zapomínat na skutečnost, že jací jsme uvnitř, tak bude nejspíš vypadat i naše bezprostřední okolí. A opačně – nejbližší okolí bude nás silně ovlivňovat, bude působit ať už tak či onak na naše prožívání, na naše emoce a myšlení. Nepořádek a nesoulad v bytě signalizuje i rozháranost v našem myšlení. Neměli bychom tedy mávnout rukou nad tím, jak vypadá náš pokoj, dům či zahrada. Vše totiž souvisí se vším.

Pokud se uskuteční na půdě brněnské Unitárie avizovaný kurz feng šuej, zejména pokud by to bylo s nějakou slevou, neměli bychom si nechat tuto šanci utéci.

Josef Hepp

Andrew Brown:

Několik myšlenek o Trojici a džezu

Andrew Brown je duchovním unitářského sboru v Cambridgi a je jedním z nejkompetentnějších a dobře informovaných mladších teologů. Je zároveň profesionálním džezovým hudebníkem. Jeho poznámky o Trojici připomínají poznatky Jamese Martineaua, že existují způsoby potvrzující kontroverzní doktríny jako duchovně plodnější než některé způsoby, které je popírají. Dejme slovo autorovi článku.

Připojil jsem se k unitářské a svobodně křesťanské tradici, neboť jsem tu našel svobodu pro zkoumání víry.

Opustil jsem anglikánskou církev, kde jsem se málem stal duchovním, protože jsem chtěl okusit svobodu, ne abych popíral tzv. ortodoxní doktrínu, ale abych mohl filozoficky pochopit a vysvětlit náboženský problém jednoty a mnohosti. Jinak řečeno, jak je možno vztahovat množství do jednoty.

Domnívám se, že na Trojici je možno hledět ne jako na dogma, ale jako na metafyzickou hypotézu. Následně jsem dospěl k závěru, že na této základně nelze stavět církevní příslušnost nebo určovat, zda mohu či nemohu být nazýván křesťanem. Přes všechna problematická úskalí této doktríny se domnívám, že idea Trojice může pro mne přesto znamenat zajímavý a poetický pokus o vyjádření filozofické záhady jedničky a množství.

Můj zájem o tento problém vznikl právě tím, že jsem se stal profesionálním hudebníkem, většinou provozujícím džezovou hudbu a improvizaci. Věřím proto, že to je v podstatě mystická zkušenost, o které jsem hodně dlouho přemýšlel. Mé rozjímání o Trojici vycházelo z mých zkušeností hudebníka a současně z filozofie Josiaha Royceho. Současně s ním jsem dospěl k přesvědčení, že Boha můžeme chápat nikoli jako nediferencovanou jednotu, ale v termínech ideální společnosti, ve které jednotlivci jsou v dokonalém vzájemném vztahu. Společnost je takto smysluplně chápána jedině tehdy, když má mnoho různých členů, ale zároveň i koherentní spojitost, která jí umožňuje jednat a být nazírána jako jeden celek.

Skutečná komunita může být proto brána jako opravdová jednotu. A zde je možno poukázat na výraz prvokřesťanské komunity jako na „tělo Kristovo“, což možno považovat za intuici toho, co já považuji za metafyzickou realitu. Tato idea jasně spojuje ideu individua (zde samotného Krista) s křesťanským společenstvím, které se považuje (řečeno biblicky) za tělo Kristovo. Viz citát z listu apoštola Pavla Římanům 12, 4 – 5:

„Jako je v jednom těle mnoho údů a nemají všechny stejný úkol, tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu a jeden druhému sloužíme jako jednotlivé údy.“

Komunita či ideální jednotu je ta, ve které je vše dokonale zapojeno, vše je v dokonalém vztahu. Univerzální „tělo Kristovo“ představuje perfektní spojení všech věcí a tedy také i individuálního Boha.

Praktická mystická zkušenost tohoto chápání vztahů jednoty v Bohu byla něčím, co jsem i já měl jako hudebník. Ve společnosti hrajících a improvizujících hudebníků v kapele je možné zažít něco z této dokonalé zkušenosti – zážitek smysluplné jednoty. Jednotlivec

zůstává vědomě individuálním činitelem, přičemž jedinečnost ostatních hudebníků se neztrácí. Když hrajeme, jsme si vědomi smysluplného propojení k něčemu, co přesahuje naši individualitu. Kapela je tedy těleso jedinečného typu – skutečného společenství mnoha a zároveň také jednoho.

To tedy znamená, že i když jasně nevyznávám Trojici (jako ortodoxní dogma), pociťuji ji jako poetické vyjádření metafyzické reality, což mi poskytuje podklady hodné kontempace.

Z této své zkušenosti hudebníka závěrem tvrdím, že unitáři, kteří se nazývají také svobodní křesťané, chápou takto Božskou Jednotu. Není to snad jasně zřejmé i z našich úsloví – „vzájemná závislost všech věcí“ či „jednota v rozmanitosti“?

Možná, že bychom takto získali i nový pohled na Trojici.

UNITARIAN CHRISTIAN HERALD, No. 44 – XII. 2001 – volně přeložil M. Mikota

Zamyšlení - inspirované předcházejícím článkem

O kapele se dá předpokládat, že všichni členové, ač jde o odlišné individuality, originální a jedinečné lidi, se sešli zajisté proto, aby jejich setkávání přinášelo nějaké ovoce – tedy hudební produkce. Spolupracují za tím účelem, aby vytvářeli něco nového, velkolepého, estetického, emotivního... Každý z členů souboru má hudební vzdělání, určitou profesionální úroveň, cit pro hudbu a rytmus, zájem o určitý druh hudby a styl. Zanedbatelné rozhodně nejsou ani lidské vlastnosti, respekt k ostatním, přátelské vztahy a soulad. Asi by těžko mezi sebe vzali někoho, kdo by jim byl cizí, kdo by mezi ně z nejrůznějších důvodů nezapadal.

Lidské společenství ovšem není vůbec ideální, a jediným styčným bodem je fakt, že žijeme v určité shodné době na stejné planetě. Je to společenství hodně nesourodé, ať už vzděláním, tak cítěním, tak myšlením a nazíráním na svět. Kolik jen náboženských vyznání a směrů dnes existuje? A co řevnivosti! A co nenávisti!

Pokud se přidržíme ještě toho přirovnání k orchestru, pak v tom „celosvětovém orchestru“ někdo hraje dobře a poctivě, někdo děsně skřípe, někdo je falešným hráčem a také někdo se činí ze všech sil, aby toto společenství přestalo zcela fungovat. Čili nelze mluvit o spolupráci, tím méně o synergii, ale přesto tohle společenství vytváří jakési „tělo“, jakýsi celek, jakýsi obraz proměňující se v čase, a vůbec ne nahodilý. Alespoň takto bychom měli nahlížet na danou situaci, pokud přijímáme teorii karmy a reinkarnace jako fakt. A také pokud jsme ochotni spravedlnost přenechávat Bohu, a ne že ji samozvaně vyřídíme za Něj, bez toho, že bychom se nejprve pídili po Boží vůli, po jejím poznání. (Tím

samozřejmě nemíním, že si všechno necháme líbit, že rezignujeme na výchovu a justici a rozpustíme armády a policie a další bezpečnostní složky.)

Měli bychom se učit (dokázat) ctít individualitu a jedinečnost každé bytosti, i když se nám nelíbí a nezamlouvá. Jenže my si nedáme práci s položením otázky v čem že je jedinečná, proč se asi v daném okamžiku zrodila na této planetě, proč nám kříží cestu, a okamžitě vyneseme svůj nesmlouvavý soud. V lepším případě v duchu, v horším případě takovou bytost pomlouváme, ztrpčujeme jí život, pronásledujeme ji, případně připravíme o život.

I když se mnozí hlásíme k Ježíšovu odkazu (přitom Ježíš nás nabádá, abychom nesoudili, neodsuzovali nikoho za to jaký je, abychom my sami nebyli obdobně souzeni), mluvíme o ahimse (neublížování), i když se považujeme za jogíny, vždy se nám jaksi zdá jednodušší a samozřejmě to zkratkovité uvažování i jednání. A jaksi namístě. Ve svém spravedlivém zanícení jsme hnedle připraveni dávat lekce a uštěďřovat tvrdé rány!

Zkusme se nad sebou trošku zamyslet, a spíše týhle modré planetě a jejím obyvatelům dávat ve svých myslích lásku a mír, přestože ostatní ještě takové úrovně nedorostli. Jsme totiž součástí jediného celku!

Josef Hepp

Jarmila Plotěná:

TVŮRČÍ NÁBOŽENSTVÍ VČERA A DNES

Výroky jako „tvůrčí náboženství“ nebo „duchovní Cesta“ jsou vlastně synonyma, neboť každé náboženství, má-li být skutečné, představuje určitý typ duchovní Cesty, tj. tvořivý přerod starého člověka v nového, ve smyslu života chápaného pod zorným úhlem věčnosti. Ani morálka, ani etika, ani sociální a charitativní činnost nejsou náboženstvím. Rovněž politika není náboženstvím ve smyslu cíle. Avšak všechny tyto oblasti lidské aktivity sem samozřejmě patří. Představují totiž nedílnou část Cesty, kdy je třeba příčinlivě napnout síly a veškerou dovednost ve snaze o sebezdokonalení, sebeukáznění a pomoc v dobrém díle, kdekoliv je to jen možné.

Tak jako meditace má dvě fáze – aktivní a pasivní – koncentraci a kontemplaci – tak existuje také aktivní a pasivní část každé duchovní Cesty, při čemž jak prvá tak i druhá fáze jsou praktické i tvůrčí.

V aktivní části duchovní Cesty je vyžadováno maximální soustředění na očistu charakteru, na solidní přístup k životu a na snahu o zharmonizování všech složek povahy. Existuje všeobecně platný duchovní zákon, že všechno co se blíží dokonalosti směřuje k věčnému.

Ačkoli není možné vlastní silou dojít k Poznání ani k Lásce a nelze se jim vlastním úsilím naučit, lze se k setkání s Věčností disponovat či uzpůsobit. To je také všechno, co může člověk svými nedokonalými schopnostmi učinit. Zde také končí aktivní (koncentrační) část každé náboženské Cesty.

Indičtí mudrci už před staletími znali zákonitosti putování člověka k Věčnosti a v jednotlivých systémech jógu učili jak se co nejlépe připravit k přijetí toho, co křesťané ze svého hlediska nazývají „milostí Boží“.

Křesťanství, které dosud nemělo tolik času na objevování zákonitostí v duchovním světě jako staré orientální nauky, považuje známky působení božské síly v člověku za milost zahalenou tajemstvím...

Ve starších dobách mystikové a světci všech křesťanských národů, v rámci církve nebo často i na jejím okraji, poznávali zákonitosti Cesty. Teprve novější doba a současnost přináší více znalostí o křesťanské józe a s tímto poznáním i více tolerance a důvěry vůči jiným náboženstvím, alespoň v takovém prostředí, kde jsou tyto zkušenosti s pochopením přijímány.

Ve světle takového chápání již křesťana nepohoršuje vyprávění indických písem a mytologických příběhů o světcích nadlidské oběti a kázně, jejíž síle neodolal ani Nejsvrchovanější, nebo legendy o takové žízni po Bohu a touze, proti jejímuž volání byl i Brahma bezmocným.

Již tato „podezřelá“ tvrzení mohou vyvolat živý dojem, že existuje společný jmenovatel obou Cest, že totiž zde stále působí Bůh, jen s tím rozdílem, že v aktivní části člověk nepoznává Jeho tvůrčí působení ve svém životě a tudíž nutně prožívá život „nezázračný“, to jest na Kosmické Vědomí nenapojený. Teprve s odevzdáním a opuštěním všeho co mylně považoval za své, se dostavuje vědomě přijímaná tvůrčí síla Boha, o níž člověk ví, že není z lidského zdroje. S takovým Poznáním se dostavuje i vděčnost a Láska.

Proto mohli Indové na jedné straně odmítat víru v jakoukoli protekční milost a na druhé straně považovat každý druh života (včetně existence kamene nebo nejmenšího broučka) za projev jediného proudu božské milosti, v němž se děje cokoli pouze proto, aby vše co žije, bylo dovedeno zpět k věčnému Zdroji své existence.

Jak se tento monistický princip projevoval v dějinách myšlení a jak působil a jak působil ve světě píše dr. N. F. Čapek, dr. K. J. Hašpl a dr. J. Šíma v knize Tvůrčí náboženství (Unitária, 1936, I. vydání). Je zde přehled vývoje svobodného myšlení v náboženství, které je samo tvůrčím činem i dějinnou silou. Duch je takto chápán jako hybatel historie, nikoli jako vztah k materiálnímu bohatství nebo „třídní“ původ. Boj „kříže“ a „meče“ (duchovního principu a světské vlády) je zlatou nití dějin. Náboženství a politika nejsou však navzájem neslučitelné pojmy, neboť vždy platilo, že buď duchovní lidé působí na politiku nebo materialističtí politikové nevybíravým způsobem začnou omezovat rozvoj duchovního života.

Dějiny svobodného myšlení jsou tak vlastně dějinami unitářství a klasickým příkladem duchovní Cesty. Každá náboženská Cesta, má-li být tvůrčí, má, jak už bylo řečeno, aktivní

a pasivní fázi. V aktivní části se hledající jakoby vlastní silou své vůle zbavuje všeho co mu brání odpoutat se od světa a disponuje k přijetí božského, jehož příchod už není provázen žádnou lidskou aktivitou.

V případě duchovního hledání nedogmaticky smýšlejících lidí se tito oprošťovali od všech „náboženských“ formalit a skrupulí, až jim z jejich víry zůstala čistá touha po osobním prožitku Boha. Byli to tak zvaní „transcendentalisté“, kteří dali unitářství jeho vlastní hluboký smysl.

Autoři knihy Tvůrčí náboženství o tom píší: „Mezi mladými unitářskými duchovními se jeví velká nespokojenost se zbytky autoritářského myšlení (v Americe začátkem 19. století). Vyhlásili konečný útok na zbytky ortodoxních hradeb. Byli nazýváni „transcendentalisté“. Kladli důraz na osobní vnitřní prožívání a na zkušenosti, nikoli na bibli. Boha hledali v první řadě v sobě, nikoli mimo sebe. Náboženství spatřovali v životní praxi, v sociální práci, v podporování školství apod., zdůrazňovali že náboženství není závislé na žádné autoritě mimolidské, ani na zázracích.

Člověk je od přirozenosti osobností náboženskou a to je důvodem, aby se staral o náboženský život. Zastáncem tohoto směru byl Ralph Waldo Emerson, unitářský duchovní a vynikající spisovatel.

Existuje umělecký směr, uplatňující se v oblasti nejen literární, ale i hudební a výtvarné, jehož hlavním motivem je Cesta člověka, jež je vzestupem lidské duše od dočasného k věčnému. Ve smyslu všech duchovních nauk je to ono známé „poznej sebe sama“. Tento proud doprovázel od nejstarších dob uměleckou tvorbu všech národů a představoval opak materialistických a nihilistických přístupů (např. i doktríny marxistické, jejímž nejtragičtějším omylem bylo její nepochopení života jako jednoty. Uznávala sice vývoj hmoty, ale duchovní princip považovala za něco odvozeného a netvůrčího, bez možnosti nezávislé existence a vývoje.

V díle dr. N. F. Čapka a jeho spolupracovníků můžeme zjistit, jak velký význam přiznávali unitáři a jejich předchůdci zdravé logice a rozumu. Vážili si rozumových schopností a užívali jich všude tam, kde bylo třeba, tedy i v náboženství.

Ve snaze o přiblížení se ideálu harmonického člověka učili vážit si vroucnosti a vnitřního míru, v němž se člověk vzdává svých propůjčených schopností a kde promlouvá Bůh.

Miloš Mikota:

DUCHOVNÍ CESTA A VÍRA UNITÁŘŮ

ÚCTA K ŽIVOTU

JAKO JEDEN ZE ZÁKLADNÍCH PRINCIPŮ TÉTO CESTY

Unitáři, ať žijí kdekoli ve světě, nepředkládají svým členům k věření žádná dogmata, ani články víry. Čas od času však vyjadřují svou víru a duchovní cestu stručnými zásadami, jimiž se řídí. Unitáři v Maďarsku a Rumunsku (existují již více než 400 let) a unitáři v západních zemích, zejména v USA vydávají občas katechismy. Ale ani ty nejsou dogmatické a vyjadřují vždy tu úroveň víry a náboženského poznání své doby.

Po II. světové válce, kdy se unitáři a dr. Albert Schweitzer – „lékař pralesa“ a autor knihy „Nauka úcty k životu“ – ještě více sblížili, stala se úcta k životu nedílnou součástí unitářských katechismů a vyjádření základních zásad víry a služby.

Pražští unitáři mají na svých měsíčních programech sympatické desatero, vyjadřující duchovní cestu a víru unitářů. Mimo jiné zde stojí: „Cítíme se součástí celé přírody a ctíme její harmonické zákony. Věříme v kladnou sílu úcty ke každé živé bytosti. Chápeme život jako nejvyšší hodnotu.“

V červenci 1992 se naši delegáti zúčastnili konference IARF o Albertu Schweitzerovi, která se konala v Gunsbachu v Alsasku, kde Schweitzer bydlel, pokud nebyl v Africe nebo nehrál na varhany v různých městech (v Praze byl v letech 1923 a 1928). Různí řečníci poukazovali na rozmanité zájmy a vztahy Alberta Schweitzera, který byl nejen „lékařem pralesa“ a varhaním virtuózem, ale také filozofem a teologem s velice tolerantním postojem ke světovým náboženstvím. V jistém smyslu byl i předchůdcem současných hlasatelů ekologické etiky.

Nejen svým spisem „Hledání historického Ježíše“, ale zejména svou knihou „Nauka úcty k životu“ značně ovlivnil moderní teologii unitářskou, jak nám přesvědčivě vysvětlil profesor klužské teologické školy dr. Jánoš Erdo. Úcta k životu je absolutním, nepodmíněným závazkem a povinností, solidaritou s životem a se všemi živými bytostmi na Zemi. Mít úctu k životu znamená být v souzvuku s Věčným. Nutí člověka neustále k tomu, aby byl účasten veškerého života kolem sebe, a byl a cítil se zodpovědným za něj. To je základní kámen Schweitzerovy nauky úcty k životu. On sám se stal zosobněním své víry a jeho život je potvrzením jeho teorie. Tu formuloval uprostřed běsnící I. světové války takto: „Etika není nic jiného než úcta k životu. Úcta k životu mi potvrzuje základní principy morálky, jmenovitě, že dobro spočívá v udržování, napomáhání a zlepšování života, a že ničení, ubližování a omezování života je zlem.“

Jak sám poznamenal ve svém deníku, dávala mu jeho práce v Africe sílu a vědomí, že zatímco jiní zabíjejí, ba musejí zabíjet, jemu je dovoleno a dopřáno život zachraňovat, a vedle toho ještě pracovat na ideové přípravě příštího věku.

Schweitzer, stejně jako jeho přítel švédský biskup Söderblom, si byl vědom toho, že po „věku Otce“ a „věku Syna“ přichází „věk Ducha“, a že je třeba jej připravovat.

Jak dobře viděl Schweitzer do budoucnosti, o tom svědčí další citát: „Velkou pomocnicí v naší snaze navrátit se k lidskosti, je etika úcty k životu. Morálka, zabývající se pouze chováním člověka k druhému člověku, neobsahuje elementárnost a prozíravost úcty k životu, ani její energii. Je v nebezpečí, že se bude v podstatě zabývat konáním dobra člověka člověku, a že nepodstoupí dostatečně boj proti krutosti a zabíjení...“

Z této bídy nás může vyvést jen to, že budeme probouzet rozum a energii nesetrvávat nadále v bezmezné nelidskosti. Tak by mohla vzniknout možnost znovu vytvořit atmosféru, která by národům dovoľovala s důvěrou spolu vyjednávat.“

Toto je věru velmi aktuální požadavek. „Malověrní mohou pochybovat, že by mohl takový duchovní a etický obrat nastat. Proč ne?“

Lidskost je naše vlastní podstata. Jakmile si s vážností uvědomíme sami sebe, nebudeme moci jednat jinak, než se rozhodnout pro smýšlení lidskosti.

Musí nás zaměstnávat nejen naše vlastní blaho, nýbrž i blaho ostatních,... blaho lidské společnosti.“

Co Schweitzer promítal do budoucnosti, to se již pomalu ale jistě uskutečňuje v OSN a v Mezinárodním červeném kříži. V roce 1947 jsem se zúčastnil Semináře o OSN, kdy tato organizace byla ještě téměř v plenkách. V rezoluci, kterou jsme poslali do OSN jsme tehdy (účastníci z různých států světa) požadovali, aby OSN byla rozhodnější při řešení sporů mezi svářícími se státy.

Albert Schweitzer, který prožil obě světové války, byl rozhodným odpůrcem těch, kteří by chtěli rozpoutat třetí světovou válku. Nebyl však proti ochraně utlačovaných nebo ohrožených.

„Kdo se dá vést etikou úcty k životu, poškozuj e a nebo ničí život jen a jen z nutnosti, které nemůže uniknout (tedy jenom tehdy, když to je naprosto nutné, jako v případě, kdy stěhovaví mravenci nebo termity přímo ohrožovali život v nemocnici v Lambarene a šlo o sebeobranu).“

Podle Schweitzerovy etiky úcty k životu je třeba vyzkoušet vše, co by zabránilo válce a uskutečňovat takové svazky mezi státy (Evropská unie), které by zaručovaly, že v budoucnosti už války nebudou.

Bohužel nejsme ještě tak daleko a válečné konflikty neutuchají, to však neznamená, že bychom se měli vzdávat nauky úcty k životu. Ne, unitáři se nevzdávají. Naopak, chápou ji jako jeden z deseti hlavních principů unitářské duchovní cesty a víry. Bratr dr. Čapek již na začátku svého působení ve Svobodném bratrství zdůrazňoval svatost života. A co je svaté, k tomu máme obzvláštní úctu. Když bratr dr. Hašpl mluvil o desateru, připojoval k přikázání cti otce svého i matku svou dovětek – a měj v úctě duši svého dítěte! Ano, mějme v úctě duši nejen svých dětí, ale i duši každého člověka, se kterým se setkáváme, ať je to

spolupracovník nebo náhodný příchozí, který má obohatit naši zkušenost a ztvárnit naši karmu.

Mějme úctu i k duši svých oponentů a kritiků a nehledejme v nich nepřátele, ale spíše pomocníky našeho hledání pravdy! Hledání pravdy prostřednictvím dialogu předpokládá trojí úctu – k pravdě, k druhému hledajícímu, i k sobě. Úcta k sobě samému, tj. ke své podstatě, která je božská, a projevuje se svědomím. Nedovolí, abychom byli nespravedliví, nesnášenliví nebo fanaticky jednostranně zaujatí jen a jen pro své sobecké cíle. Zdánlivě protichůdné názory mohou vyústit do společného proudu směřujícího k témuž cíli. Je třeba jen mít dobrou vůli a pozitivní víru či přesvědčení. O pozitivní síle úcty ke každé živé bytosti, o kladné síle lásky a soucítění se může přesvědčit každý, kdo toto uplatňuje ve svém životě.

Proto ke každému desateru víry je třeba připojit upřímné odhodlání k uvádění toho všeho do života. Podnět Alberta Schweitzera bude nám i v budoucnu povzbuzením k tomu, abychom se nezabývali pouze teorií, ale abychom svou víru přenesli do praxe.

ZÁZRAK Z KONNESREUTHU

dr. med. Josef Gemassmer

(přeložil dr. Bohumil Houser)

Berlínský lékař Josef Gemassmer byl v šedesátých letech předsedou společnosti pro duchovní léčbu v Berlíně-Grunewaldu a rovněž mým učitelem. Toto pojednání napsal v časopise „Společnosti pro duchovní léčby“ v roce 1961.

Co je zázrak? Zázrak je zasáhnutí nadpřirozených mocností do přírody. V časném křesťanství byl svět zázraků každodenní událostí, věřící prosili Krista a jeho pomocné duchy o pomoc pro zachování zdraví, denní chléb, odstranění duševní bídy a ochranu před nebezpečím.

Mnozí lidé dnes popírají existenci nadpřirozeného a nevěří na zázraky. Ježíšovy zázraky jim připadají jako pohádky vymyšlené církví. Mezi námi žije (r. 1961!) Terezie z Konnesreuthu. Na jednoduché vesnické dívce je něco mimořádného. Již 33 let žije bez toho, že by přijímala potravu a tekutiny a nemá žádné vyměšování. Má dar jasnovidnosti a léčení a umí v lidech probouzet svědomí. Pravidelně mívá extáze, při kterých prožívá život a utrpení Krista. Vystává tu otázka – jsou tyto divy pravdivé či nepravdivé? Jestliže jsou pravdivé, pak se nějaké mimozemské síle zalíbilo prokázat prostřednictvím obyčejné venkovské služky nesprávný světový názor postavený pouze na pozemském. Klasická fyzika byla do sebe uzavřená a zdánlivě bezvadná věda. Ovšem objevení prvku radia se

vymyká z tohoto obrazu světa. Bylo potřeba nového bádání a bylo odkryto tajemství světa atomů.

Zcela jinak je tomu u moderní medicíny a filozofie. Tyto vědy ignorují zázraky Terezie z Konnesreuthu a všechny ostatní zázraky, neboť se nehodí do obrazu světa moderní medicíny a materialistické filozofie.

Může být Terezie podvod? Kolik lidí by se muselo účastnit na tomto podvodu? Průměrný člověk se může osm dnů postit, ale obtížné je tak dlouho nic nepít. Zcela nemožné je na 24 hodin zastavit močení. Takový člověk by dostal křeče od močového měchýře a hrozilo by jeho prasknutí a smrt. Terezie ovšem byla po tuto dobu vyšetřována v nemocnici, kde bylo zjištěno, že skutečně nic nejedla ani nepila. Ale i kdybychom pochybovali o věrohodnosti vyšetření, je prostě nemožné, aby dotyčná žena takovou lež dokázala tutlat 33 let, aniž by došlo k prozrazení. Kromě toho je Terezie často na cestách. Od Terezie i lidí z jejího okolí vyzařuje atmosféra nejvyšší důvěryhodnosti. A za jakou cenu by byla prováděna taková komedie? Určitě by neunikla nepřátelství ze strany nacionálních socialistů. Ti chovají nenávisť vůči katolické církvi a snažili by se ji odhalit jako podvodnici.

Jestliže je však zázrak z Konnesreuthu pravdou, pak je povinností lidí se jím zabývat. Pak je povinností církve, medicíny i filozofie tento zázrak učinit středem svého bádání. Kdyby se německý národ tak zajímal o tuto hádanku, jako o vitamíny, tak by nemohl přijít nacionální socialismus k moci, nebyla by žádná světová válka, nebylo by vraždění Židů, nedošlo by ke zhroucení Německa, ale bylo by čestným, uctívaným a kvetoucím dílem lidstva. Lidem neposlouží netečně procházet kolem divů Božích. Naopak je potřeba zaujmout ten správný postoj z něhož plyne požehnání.

VELIKONOCE Z MNOHA POHLEDŮ

dle časopisu EUROPEAN UNITARIAN UNIVERSALISTS březen 2002

Příchod jara byl ve všech známých kulturách slaven jako počátek nového života. Symboly tohoto života byly něčím posvátným a tajemným. Staly se jimi semeno, vajíčko, někdy i tělesné orgány (sexuelní), mláďata různých zvířat, zejména králíka.

V Egyptě pohlíželi na úrodné údolí jako na ženu. Tu představovala bohyně Isis a řeka Nil zpodobňovala boha Osirise, protože tato řeka každoročně zaplavovala údolí Nilu životadárnou vodou. Zachovala se pověst, že žárlivý bratr Seth zabil Osirise a roztrousil části jeho těla na březích řeky. Bohyně Isis ty části láskyplně posbírala, dala dohromady a oživila. Po zmrtvýchvstání žil Osiris dál jako vládce nad dušemi zemřelých v Elysejských Polích. Židovští otroci v době Mojžíšově tuto pověst asi také znali.

Babyloňané měli zase pověst o Tammúzovi, který byl bohem žní a zemřel velmi mlád. Ale bohyně lásky Ištar jej vyvedla z Hádu a vrátila mu tak život.

Féničané měli podobnou pověst o Adónisovi a o Afroditě.

Obřady zmrtvýchvstání těchto bohů se konaly v zemích, kde byli Židé v otroctví. Ti si vytvořili pověst, největší ve své době, která byla vyprávěna znovu a znovu jako útěcha strádajícím židovským kmenům v otroctví i na dlouhém pochodu „do zaslíbené země“. Byly to Pašije, které ujišťovaly židovský lid, ať byl kdekoli, že Bůh uzavřel s nimi jako s vyvoleným národem smlouvu. A tak se stalo, když faraón utlačoval příliš židovský lid v Egyptě, že Mojžíš díky Jahvemu způsobil Egyptanům různé pohromy. Poté Jahve měl způsobit, že v každé egyptské rodině zahynul prvorozený syn, ale Židům poradil, aby zabili jehňátko a jeho krví označili vchod do svého příbytku. Tak byli židovští synové ušetřeni. Po mnoho generací slavili Židé pašije podle instrukcí, které jim dal Jahve prostřednictvím Mojžíše. Dodnes používají Židé starověké symboly, jako jsou vajíčka, mladé zelené ratolesti, jehněčí kost a také nekvašený chléb a víno ve zvláštní slavnosti jara (Seder).

Byla to právě tato pašijová slavnost Seder, kterou slavil Ježíš se svými učedníky o posledním čtvrtku svého života. Mnoho lidí, kteří se k němu přidružilo, věřilo, že je osvobodí od Římanů, kteří se zmocnili jejich Zaslíbené Země. A byl to pravděpodobně strach z povstání, který vedl Římany k Ježíšovu zatčení a odsouzení. Židovští úředníci, sloužící Římanům, měli jiný názor na svobodu, než o jaké kázal Ježíš, a kterou nazýval „královstvím božím“. Ti se báli povstání, že by nejspíš přišli o svá výnosná místa. Proto přispěli k Ježíšovu ukřižování.

Věřící Židé, kteří těžce nesli římskou nadvládu, říkali, že Bůh obětoval svého prvorozeného syna a nazvali Ježíše „beránkem božím“. Nemohli a nechtěli připustit, že Ježíš opravdu zemřel. Nazývali jej Mesiášem, svým Spasitelem, Synem Božím, a proto věřili, že vstane z mrtvých a bude žít věčně jako ti staří bozi, o kterých oni i jejich předci slýchávali od Egyptanů i jiných národů.

Znovu se oživovaly ony staré pověsti a v jistém smyslu byly přeneseny na Ježíše, když ženy přicházející k jeho skalnímu hrobu, jej tam nenašly. Tak vznikl nový rituál v křesťanské církvi, kde při každé mši se znovu a znovu připomíná ukřižování a Ježíšovo zmrtvýchvstání, kdy se podává nekvašený chléb a víno na paměť poslední večeře Páně.

Článek končí připomínkou význačných jedinců, kteří zemřeli při obhajobě svobodného projevu a lepšího života, jako byl Abraham Lincoln, Mahátmá Gándhí, Martin Luther King.

I oni budou mít věčný život, pokud na ně nezapomeneme, a pokud budeme uskutečňovat jejich ideály lidskosti.

To vše patří k připomínce Velikonoc.

Volně přeložil M. Mikota.

Dopis pro příští století

Já, občan planety Země, jsem se narodil v roce 1930. Prožil jsem 9 let mládí v 1. Československé republice s Foglarovými Rychlými šípy a ve skautingu. Pak 6 let fašistické okupace ve zrušné světové válce. Po krátkých 3 letech nové svobody, pak 40 let v totalitním materialistickém režimu. Nyní od roku 1989 žiji v „post-moderní“ demokratické republice s devastovanou morálkou většiny občanů, kteří dosud nepochopili, že svoboda a demokracie předpokládá odpovědnost k lidem i k přírodě.

Také většina dosud nepochopila, že ani v konzumní společnosti, plné páchnoucích aut a rozhádaných politiků, nemůže být člověk šťastný a zdravý. Přesto zůstávám menšinovým optimistou s vědomím, že „život je kapkou věčnosti s krásou, láskou, radostí i bolestí.

Necítím se být dílem „náhody“, která jen jí, pracuje a spí. Věřím, že vývojový program i té nejmenší bytosti a rostliny je „podpisem moudrého Stvořitele“. V souhlase s tibetským dalajlámou jsem přesvědčen, že „různost filozofií, ale i různost náboženství představuje jednu z krás lidské existence“. A v souladu s T. G. Masarykem jsem toho názoru, že „zbožnost je přirozený stav člověka“.

Přesto, že ctím všechny moudré duchovní cesty jiných lidí, tak mě je nejbližší Ježíšova lidskost, Buddhova filozofie jógy se zlatou střední cestou a ekologické aktivity prosazující úctu k veškeré přírodě a bytostem.

Snažím se žít podle těchto zásad:

- nelpím na tom mnoho věcí mít, ale snažím se to co mám dobře užít (nekupuji to, co nepotřebuji)
- nemohu-li něco změnit, změním k tomu svůj postoj – vztah, netrápím se tím
- žádný den nepovažuji za špatný, ale děkuji za to, že vůbec další den je, ať je jakékoliv počasí
- pokud to není nutné, tak nespěchám, ale každou chvíli dobře prožívám (ve městě zásadně využívám MHD, jinak jezdím vlakem, na kole nebo chodím pěšky)
- jsem-li nucen někde čekat, tak si čtu, medituji, eventuálně si povídám s čekajícími
- mám rád lidi, dobrou společnost, ale umím být také sám, ale necítím se osamocen
- to, že tady a teď vůbec jsem, a vše co vnímám mými pěti smysly a logickou vírou, považuji za důkaz existence Kohosi, který nás převyšuje, a kterého nazývám Bohem (ateisti to nazývají přírodou)

- považuji zrození a umírání za přirozenou proměnu nezničitelné Energie – Ducha v nekonečném vesmíru a božském Vědomí, při tom si uvědomuji nepatrnost a relativitu mého života, který je však ohromným darem a příležitostí, kterou by bylo škoda promarnit, proto alespoň v tomto věku žiji skromně a šťastně

Vám světoobčanům příštího století, či tisíciletí vzkazuji, abyste žili eticky, ekologicky a každodenně prožívali především hodnoty duchovní, které činí člověka Člověkem s vědomím dle J. A. Komenského, že „všichni sedíme ve velkém divadle světa a cokoliv se zde děje, týká se všech“.

Zdeněk Vachtl